

BUDGET 2022

– BLIVER PENGENE BRUGT RIGTIGT?

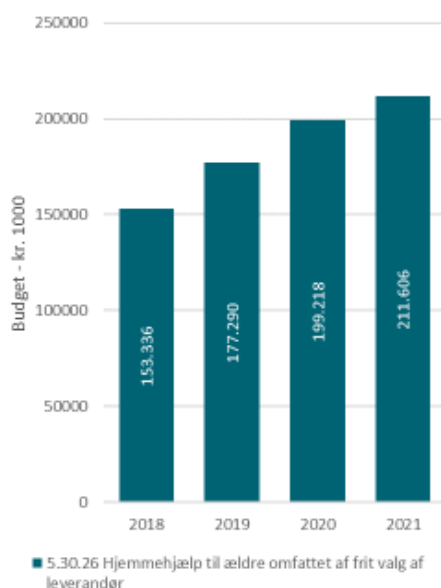

Budgetprocessen for næste år er i gang og de første strategiske oplæg skal reelt ligge klar til politisk beslutning inden sommerferien.

Ældre- og omsorgsområdet er under pres og mange kommuner oplever stigende udgiftsbehov på flere af de store driftsområder med nye og mere komplekse opgaver i ældre- og sygeplejen, flere ældre borgere og øgede effekter af sund aldring.

Budgetterne på Ældre- og omsorgsområdet udgør ca. 20 pct. af de samlede netto-driftsudgifter i en mellemstor kommune. Det er mange penge, der er i spil, når budgetterne skal udrulles. Det stiller ekstra store krav til budgetlægningen.

Fig. 1: Budgetteret bruttoudgifter til hjemmeplejen i 1000 kr. i Kolding kommune (eksempel mellemstor kommune)

Helt grundlæggende er der en række forhold i budgetlægningen, der bør være på plads for at budgetterne rent faktisk afspejler de reelle udfordringer på området. Er de det i din kommune?

Fem vigtige spørgsmål man bør stille i budgetlægningen:

1 Er der klare mål?

Kommunalbestyrelserne udstikker de politiske mål for ældre- og omsorgsområdet. Men hvor tydelige er disse mål i budgetterne og er de kommunikeret klart ud i driften?

Hvis de politiske ambitioner skal omsættes til effektiv service og høj kvalitet i plejen, skal der være en klar strategi for, hvor de budgetterede midler skal bruges og hvordan de skaber den ønskede service og kvalitet hos borgeren.

Ud fra et økonomisk perspektiv er det væsentligt at vide, hvad det rent faktisk koster at levere det ønskede serviceniveau. Det bibringer organisationen et afstemt og balanceret driftsgrundlag, når der er en tydelig kobling mellem enhedspriser og de budgetterede udgiftsniveauer.

2 Bliver der leveret det, der er aftalt?

Målene for kvalitet og service bliver omsat til virkelighed gennem de administrative kvalitetsstandarder for f.eks. hjemmeplejen, sygeplejen og den ambulante genoptræning.

Det er relevant i budgetprocessen, når økonomichefer og fagchefer stiller spørgsmål til, hvorvidt serviceniveauet i den leverede pleje og omsorg rent faktisk afspejler den service, der er visiteret.

Sammenhængene på området er ikke til at tage fejl af. Når hjemmeplejen (og for den sags skyld hjemmesygeplejen) leverer et højt og effektivt serviceniveau, reducerer det alt andet lige behovet for, at borgerne må flytte ind i en af kommunens plejeboliger. Det reducerer udgiftsbehovet pr. 65+ årige bøger og frigiver midler, der kan anvendes andetsteds på området.

Kommunernes serviceniveau i hjemmeplejen varierer betydeligt. Tal fra Danmarks Statistik viser, at antallet af visiterede timer pr. 65+-årig borger i 2019 varierer med 80 pct. mellem gennemsnittet for de 10 højeste (0,52 timer pr. 65+ årig borger) og de 10 laveste (0,22 timer pr. 65+ årig borger).

Hvor ligger din kommune i det spænd? Og er det visiterede antal timer pr. 65+-årige borger i hjemmeplejen i din kommune en bevidst prioritering af ressourcerne?

3 Er tildelingsmodellen på eksempelvis hjemmeplejen ajour?

Den demografiske udvikling og effekterne af sund aldring står højt på de fleste kommuners dagsorden. Men tager budgetlægningen i tilstrækkeligt omfang højde for den stigende ældrebefolkning og dermed det stadig stigende antal borgere med aldersrelaterede sygdomme og omsorgsbehov? Både i 2022 og over de næste 10-15 år?

Når man kigger fremad, vil kommunerne med deres nuværende tildelingsmodeller se udgifterne til hjemmeplejen stige med 2,97 mia. kr., svarende til 36,9 pct. fra 2020 til 2030 (beregnet pba. 2019-data fra Danmarks Statistik)

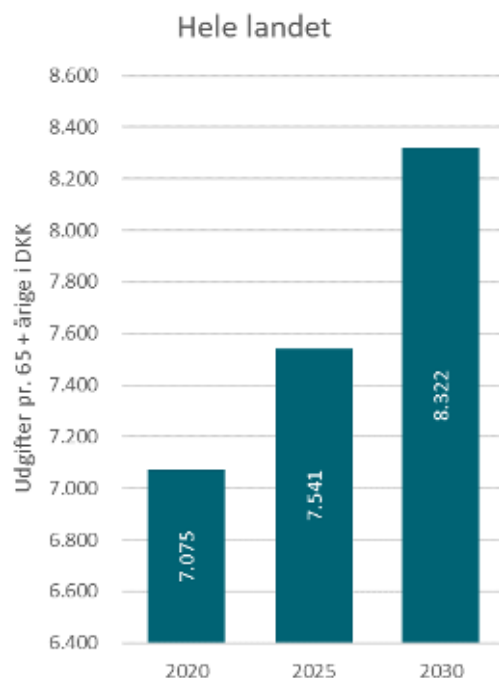
Hvor stort bliver udgiftspresset i din kommune og skal denne viden spilles ind i de politiske forhandlinger for næste års budget?

Tilsvarende bør man interessere sig for kvaliteten af de årlige fremskrivninger.

I budgetlægningen på kort og længere sigt er det vigtigt at tage højde for effekterne af sund aldring og de dynamiske effekter af sammenhængene mellem driftsområderne, f.eks. plejecentre og hjemmepleje og træning.

Er din kommunes økonomimodel ajour og afstemt med den nyeste viden eller kunne den trænge til at blive set efter i sømmene?

Fig 2. Fremskrivning af udgifter pr. 65+ årig indb. baseret på tal for hele landet

4 Er produktiviteten høj nok?

Hvad koster det at levere en time hjemmehjælp i dag- eller aften- og hvilke økonomiske rammer sætter det for de kommunale ydelser på området?

Man kan se, at de kommunale prisniveauer i hjemmeplejen varierer en del. Et kig på kommunernes egne aktuelle tal indberettet til Socialstyrelsens fritvalgsdatabase viser, at der er stor spredning på prisen på en time

personlig pleje i hverdagstimer. Her er Dragør Kommune billigst med 316,25 kr. pr. time og Mariagerfjord Kommune dobbelt så dyr med en timepris på 628,38 kr.

Spredningen kan skyldes forskelle i serviceniveauer eller i omkostningsstrukturer. Ligesom spredningen kan skyldes, at de to kommuner bruger forskellige opgørelsesmetoder.

I budgetlægningen er det vigtigt at kende produktiviteten på de ydelser, der bliver leveret til borgerne og undersøge om der er en kobling mellem den faktiske enhedspris og den leverede service i din kommune, eller er servicen for dyr.

5 Er der hænder nok?

Mange kommuner står over for store udfordringer med at rekruttere medarbejdere på ældre- og sundhedsområdet. Efterspørgslen efter sosu-assistent, sygeplejersker og terapeuter stiger. Ikke kun på grund af Corona-relaterede pukler på f.eks. træningsområdet. Men primært som konsekvens af den demografiske udvikling med et stigende antal ældre.

Det betyder, at der vil mangle hænder til at hjælpe, pleje og yde omsorg for de ældste

borgere i fremtiden. Rekruttering af nye medarbejdere og implementering af en handleplan for fastholdelse af personalet er derfor væsentlige indsatsområder i kommunerne. Men begge dele koster og vil lægge yderligere pres på budgetterne allerede i 2022.

SAMLET SET er der i de kommende år en række forhold på ældre- og omsorgsområdet, der skærper kravene til, at budgetterne konstant genbesøges og midlerne løbende bliver omfordelt, så de kommer bedst i spil dér, hvor de gør mest gavn for borgerne.

Kommunerne må løbende afsøge nye veje til at opretholde et højt serviceniveau uden nødvendigvis at bruge flere penge.

Det er Type2dialogs erfaring, at analyse af produktivitet, udgifts- og serviceniveau, giver ledere og politikere et detaljeret billede af, hvor driften med fordel kan optimeres. Svarene ligger i sammenhængene på tværs af plejeboligområdet, hjemmeplejen, sygeplejen, træning og hjælpemidler. Kommunerne har allerede de data, der skal til for at give et robust beslutsningsgrundlag. Det er bare med at komme i gang.

God arbejdslyst.